

Ramon de Casas (1899)

Reader-based feedback

Creatief schrijven mag zich in warme belangstelling verheugen. Het kan helpen schrijfplezier te ontwikkelen en is voor veel leerlingen een motor om schrijfangst te overwinnen. Daarnaast is het spelen met taal een manier om leerlingen te helpen hun eigen stem te vinden.

Maar hoe creatieve opdrachten te beoordelen? Bonset et al. (2015) stellen dat de rode pen achterwege moet blijven. Ofwel: feedback in plaats van beoordeling. In een veilig leerklimaat kunnen leerlingen elkaars werk van feedback voorzien, bijvoorbeeld met behulp van reader-based feedback (Elbow, 1998). De kern ervan is dat het commentaar niet is gebaseerd op vooraf vastgestelde (harde) criteria, maar op lezerservaring. Daarmee geeft deze vorm van feedback inzicht in wat een echt publiek met de tekst 'doet', maar borgt hij tevens het eigenaarschap van de schrijver. Die beslist immers zelf of een bepaald effect op de lezer gewenst is of juist niet.

Van belang is leerlingen te leren dat reader-based feedback niet normatief is. Natuurlijk kan een lezer aangeven een bepaalde passage niet te begrijpen, het blijft aan de schrijver om te bepalen of de tekst moet worden herzien.

De lezerservaring kan helemaal uit

de lezer zelf komen, maar de schrijver kan ook richtvragen meegeven. Vragen die een lezer zich kan (laten) stellen zijn bijvoorbeeld:

- Wat gebeurde er toen je begon met lezen? Was je nieuwsgierig? Verveeld? Boos?
- Welke woorden of zinnen raakten je en waarom?
- Welke beelden kwamen er bij je op tijdens het lezen?
- Waar raakte je van in verwarring?
- Wat is er niet verteld, maar had je wel willen lezen?

Als leerlingen nog onervaren zijn, kunt u ze enkele hulpzinnen geven waarmee ze hun opmerkingen kunnen beginnen, bijvoorbeeld:

- Toen ik deze zin/alinea las, voelde ik ...
- Ik vind dit een mooie/spannende/grappige zin/passage, want ...
- Toen ik dit las, zag ik ... voor me.
- Ik snapte dit stukje niet, omdat ...
- Ik zou graag ook nog willen weten of ...

De leerlingen nemen een zelfgeschreven kort verhaal mee. Voordat ze daarmee aan de slag gaan, doet de docent het geven van reader-based feedback voor aan de hand van een passend voorbeeld. Probeer te laten zien en horen dat u geen oordelen geeft, maar vooral vertelt wat er met u als lezer gebeurt. Nadat u een stuk-

DOELSTELLING Evalueren met reader-based feedback bij creatief schrijven

TAAL Nederlands en moderne vreemde talen

NIVEAU Alle taalniveaus en alle doelgroepen; het is handig als leerling al ervaring hebben met creatief schrijven

TIJD Ongeveer 30 minuten

BENODIGDHEDEN Een door de leerling geschreven kort verhaal, bijvoorbeeld op basis van een aansprekende foto (via digibord of op Ansichtkaart), pen en papier of laptop/iPad

je hebt voorgedaan, geeft u leerlingen de opdracht om bij een volgende alinea een lezersreactie te formuleren. Bespreek een aantal van die reacties en geef aan in welke mate het passende voorbeelden zijn van lezersfeedback.

Geef leerlingen daarna de hulpzinnen, of in een later stadium een handjevol voorbeeldvragen. Geef aan dat leerlingen hun eigen unieke ervaring mogen toevoegen.

Vervolgens geven leerlingen elkaar feedback. Dat kan in de marge van de tekst, of met nummers bij elke opmerking die onderaan de tekst wordt toegevoegd. Daarna krijgen de leerlingen de tijd elkaars feedback te lezen en te bespreken wat ze aan de tekst zouden willen veranderen. Besteed aandacht aan het ontvangen van feedback: Is het prettig? Gaat de schrijver anders naar de tekst kijken?

Eventueel kunt u een herschrijfpdracht geven. CR

LITERATUUR

Bonset, H., Boer, M. de, & Ekens, T. (2015).

Nederlands in de onderbouw: Een praktische didactiek. Coutinho.

Elbow, P. (1998). *Writing with power: Techniques for mastering the writing process.* Oxford University Press.